

Published by Triglav Club Limited
FOR SLOVENIANS IN AUSTRALIA

YEAR — LETO 9

JUNIJ, 1979

No. — ŠTEV. 39

SKRB ZA VIŠJO JEZIKOVNO KULTURO

REFERAT BENA ZUPANČIČA NA POSVETOVANJU "SLOVENŠČINA V JAVNOSTI" V POTROŽU.

"Tole posvetovanje je plod mnogih novih spoznanj o slovenščini danes, nič manj pa od nekdanj znanega zanimanja Slovencev za jezikovna vprašanja," je na začetku svojega uvodnega referata dejal podpredsednik RK SZDL Beno Zupančič na posvetovanju "Slovenščina v javnosti" v Portorožu. "Če se javno zanimanje večkrat izraža v obliki zaskrbljenosti za razumljivost in lepoto slovenščine v javnosti, ne bi mogli soditi kar povprek, da je predvsem posledica splošne ogroženosti, zlasti ne zunanje. Za to pa do neke mere notranje — naše lastne zanikrnosti ali nesposobnosti, da se tudi kot organizirana družbena zavest spopademo z vprašanji, ki nas, če jih ne rešujemo, ovirajo v nadaljnjem napredovanju — družbenem ali kulturnem v najširšem smislu te besede."

Glede priprav na potekajoče srečanje pa je dejal, da so zajele ne le vprašanja slovenščine v družbenem in političnem življenju, temveč so posebne strokovne komisije obdelale slovenski jezik tudi na drugih področjih, pri čemer so ugotovljale ne samo stanje jezika v javnosti, temveč na podlagi teh ugotovitev pripravile predloge za bolj organizirano skrb za slovenščino.

VPRAŠANJA, KI SEGAJO ŠIRŠE

Ko pa že govorimo o povezanosti družbenih jezikovnih prizadevanj, imamo v mislih po eni strani Socialistično zvezo in najširšo družbeno obravnavo jezikovnih vprašanj v njej, po drugi pa jezikovne odbore in njihovo povezanost v jezikovnem odboru republiških samoupravnih interesnih skupnosti glede vsega tistega, kar naj bi ustvarilo trdnjše temelje za celovito družbeno jezikovno politiko: za vse, kar se navsezadnje sprejme v obliki jezikovnega predpisa. O samoupravnih interesnih skupnostih govorimo v množini zato, ker jezikovnih vprašanj ni mogoče omejiti samo na kulturne ali raziskovalne ali vzgojno-izobraževalne dejavnosti. Zato pa bi vse skupaj mogle zajeti celoto in jo obrav-

navati kot skupna slovenska vprašanja tudi tedaj, kadar ne nastopajo samo kot interesne skupnosti, ampak tudi kot zbori v skupščini družbeno-politične skupnosti.

O tem se mi zdi potrebno govoriti med drugim zato, ker bi se radi izognili ne kulturno-politični zablodi. Gotovo je namreč, da ni dovolj, da smo glede družbene jezikovne prakse kritično razpoloženi ali da imamo dovolj lepih zamisli. Ravno od zamisli si moramo utreti pota k delovanju — organiziranemu in učinkovitemu. Samo take poti nas bodo v resnici pripeljale tja, kamor želimo, in samo s tako dejavnostjo bomo tudi jezikovne razmere ne samo obravnavali ali obsojali, ampak tudi dejansko spreminjali."

PRVIČ V ŠIROKEM O KVIRU

Predsednica Slavističnega društva Slovenije dr. Breda Pogorelec pa je v svojem referatu najprej zapisala: "S posvetovanjem

Slovenščina v javnosti je bila prvič v slovenski zgodovini ustvarjena priložnost, da v tako širokem okviru spregovorimo o pomenu osvobodilnega boja in osvoboditve za javno življenje večine Slovencev in da razpravljamo o odnosu do jezika in njegovi vlogi v novih sodobnih razmerah." V nadaljevanju je nato natančneje orisala "spomin na nekatere morda manj znane značilnosti naše jezikovne preteklosti," pri čemer se je dotaknila med drugim značaja in vloge našega jezika od začetkov pa do najnovejše zgodovine, v kateri je Edvard Kardelj razvil novo vizijo družbenega in narodnega razvoja, kjer slovenski jezik "ni več izpostavljena svetinja, ampak vrednota, še zmeraj torej vrednota." Oporila je tudi na NOB, med katero se je slovenski jezik obogatil za mnoge nove izraze, kajti v tem času so "cela področja javnega življenja, zlasti vsa uprava in v veliki meri tudi vojska prvič v naši zgodovini izražajo v slovenščini".

USPEH SKUPNOSTI

Slovenski šolski odbor za N.S.W., ki ga sestavljajo predstavniki vseh slovenskih organizacij v Sydneyu in katerega naloga je bila, da doseže priznanje slovenščine v tukajšnjih srednjih šolah, sporoča vsej slovenski skupnosti, posebej pa še dijakom in maturantom slovenskih sobotnih srednjih šol sledeče:

Priznanje slovenščine kot maturitetni predmet (2 Unit H.S.C. Subject) s strani Sveta za šolstvo v državi N.S.W. v letu 1979 je pred kratkim rodilo še višje priznanje. VSE UNIVERZE V SYDNEYU (Sydney University, University of N.S.W., Macquarie University, N.S.W. INSTITUTE OF TECHNOLOGY) so priznale slovenski jezik kot maturitetni predmet.

Tako bo slovenščina upoštevana kot eden izmed pogojnih predmetov za vpis na katero koli univerzo ŽE PRI VPISOVANJU V ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA 1980.

To priznanje je gotovo zgodovinskega pomena za Slovence v Avstraliji. Za naše srednješolce je slovenski jezik postal enakovreden jezikom kot so francoščina, nemščina in drugi. Člani šolskega odbora smo s tem priznanjem prejeli najlepšo nagrado za naše delo.

Upamo, da odslej ne bo več dvoma in ugibanj v zvezi s priznanjem slovenščine v učnem sestavu države N.S.W. Zato se obrachamo na starše s sledečo prošnjo:

Vplivajte na svoje otroke in jih vspodbujajte, da se vpišejo v sobotno slovensko srednjo šolo, kjer se bodo naučili KNJIZEVNE slovenščine. Z njihovimi uspehi boste tudi sami nagrajeni. Ko bodo otroci dorasli, vam bodo za vašo vspodbudo in trud nadvse hvaležni.

Za Slovenski šolski odbor:
Alfred Brežnik, tajnik.

HVALA

Slovenskemu šolskemu odboru za N.S.W. za ves trud pri uspešnem zaključku priznanja slovenščine v naših srednjih šolah. Vsi, ki delo odbora pobilže poznamo, bi se radi še posebej zahvalili tajniku g. Brežniku za njegovo vstrajnost ter Marizi Ličan in p. Lovrencu Anžel-u za prebedele noči pri pripravi šolske snovi.

Hvaležni starši in dijaki

O jezikovnih razmerah v po-vojnem času pa je med drugim rekla: "Sprememba številnih odnosov do jezika, do same norme, sprostitve togosti, različni vplivi, ki so vsaj občasno vsiljevali izrazne možnosti, tuje slovenskemu jeziku, pomajkljiva priprava v šoli in predvsem vse premalo pobude za spoštovanje norme in jezikovni študij tudi po končanem šolanju ter pritisk življenja, dnevnih nalog, so povzročili, da jezikovno oblikovanje besedil ni postalo samo ob sebi umevna zadeva vsakdanje kulture, ampak da so ga zanemarili, prepuščali tako imenovanim slavistom, lektorjem... Čeprav je v naših ustavnih aktih in v številnih zakonih položaj slovenskega jezika kot uradnega jezika javnega življenja SR Slovenije jasno določen, prav tako tudi položaj jezika obeh manjšin, italijanske in madžarske, nisimo veliko storili, da bi ga na vseh področjih življenja zares uveljavili. Po ustanovitvi televizije so npr. nekatera področja bila dolgo v celoti ali deloma rezervirana srbohrvaščini. Čeravno je s predpisi določeno slovensko podnaslavljanje filmov, za to marsikdaj ni poskrbljeno, prav tako je velikokrat pomanjkljiva tudi jezikovna informacija o izdelku, navodilo in tako dalje. Kakor je odprtost družbe porok za nenehno bogatitev, tako opisana jezikovna praksa lahko pripelje do tako imenovanega raztrganega jezikovnega sestava z občutnim primanjkljajem in izrazno stisko na nekaterih področjih, kjer zaradi avtomatizmov v tujem zmanjka domače besede."

Govor M. Ribičiča

"Družbena akcija socialistične zveze in Slavističnega društva Slovenije ter današnje posvetovanje o našem odnosu do jezika in o vlogi slovenske besede v današnjem družbenem trenutku ob koncu sedemdesetih let, zasleduje enak ali vsaj podoben smoter, kakršnega smo poudarjali v času NOB, da bi tudi danes in še bolj jutri slovenski jezik združeval napredne sile, da bi ga uporabljali kot orožje v družbeno-gospodarskem in kulturnem napredku slovenske države in republike dela. Morda bi lahko rekli, da je tudi jezik neposredna proizvodna sila, če pod proizvodilstvom raumemo vse sile združene dela, znanja, celokupno ustvarjalno moč slovenskega naroda. SZDL se zavzeto in zadnjih petnajst let tudi organizirano trudi, da bi naša socialistična samoupravno organizirana skupnost temeljiteje razreševala številne probleme slovenščine v javnosti, v političnem, gospodarskem in kulturnem življenju, da bi pazili nanjo, da bi razvijali občutek za

njeno razvijanje v razvejanem družbenem življenju in da bi se potrdila kot ustvarjalno sodobno komunikacijsko sredstvo v našem odprtem družbenem sistemu, na odprtih mejah in sredi vseh tokov, ki jih prinaša k nam ustvarjalno sožitje jugoslovanskih narodov in narodnosti, pa tudi vse širše povezovanje z narodi in vseh celinah. Hoteli bi, da bi se v vseh plasteh slovenskega ljudstva poglobila zavest, da smo suveren in sodoben, svobode vreden in spoštovan narod, tudi zaradi našega odnosa do svojega jezika, da pa je po Levstikovi Besedi Slovencev živ jezik drevo, ki vedno poganja.

Kot vse drugo, tudi skrb za jezik zavisi predvsem od nas samih. Pred zgodovino in obrazom svojega ljudstva smo zanjo odgovornimi in z ničimer ne bomo mogli opravičiti naših slabosti in nevarnosti, ne danes, ne v prihodnje. Seveda ta ugotovitev ne pomeni, da se ne bi zavedali vseh čeri, ki tudi od zunaj grozijo naši narodni suverenosti in s tem tudi priborjeni pravici do svobode jezika in govora. Živimo v svetu rasne in narodnostne diskriminacije, celo zanikanja obstojnosti makedonskega naroda, našim manjšinam z zamejstvu z različnimi ukrepi omejujejo prostor za svoboden razvoj jezikovne kulture, obstoječe teze o naravni asimilaciji, malomna teza o socialističnih nacijah ter cel register teorij, ki vse opravičujejo narodnostno in gospodarsko neenakopravnost med narodi in ljudmi. Zaradi vseh teh reakcionarnih teženj in politike v Evropi smo bili Jugoslovani poborniki v helsinkiški listini zapisanih načel o jeziku narodov in manjšin kot pomembnem področju človekovih pravic in svoboščin. Zato se tudi v sodobnem svetu borimo tako zavzeto za enotnost neuvrščene gibanja, ki edino lahko, preprečuje, da bi se na rodnostne, socialne, jezikovne in verske razlike in nasprotja tudi vnaprej izkoriščale za gospodarsko, politično in vojaško hegemonijo blokov in kolonialne odnose razvitega sveta in velikih narodov nasproti malim in siromašnim. Vse to povečuje našo odgovornost za krepitev naše notranje trdnosti za graditev naše izvirne poti v socializmu in tudi izviranosti jezika.

Kajti naš notranji mlahav ali pa liberalistični odnos do jezika, ki naj se uveljavlja "kar tako", razjeda kot rja našo narodno skupnost, slabi našo notranjo moč in odpornost do škodljivih zunanjih vplivov. Čeprav se naša narodna samobitnost utrjuje v prvi vrsti v naši gospodarski in razvojni suverenosti, v pravici do razpolaganja z ustvarjeno vrednostjo združenega dela in znanja, je jezikovna problematika vedno spremljevalec in pokazatelj, koliko smo resnično gospodar na svoji zemlji. V kolonialnih carstvih so morala ljudstva sprejemati jezik gospodarjev. Zavzemamo se zato za aktivno, zavestno, organizirano negovanje izraznih možnosti v slovenščini. Med vojno in v graditvi porušene domovine za to ni bilo zmeraj dovolj časa, ne materialnih možnosti. Danes je skrajni čas, da prekinemo s samotokom, ki ne

deluje v prid zdravemu razvoju domače besede. Delovati moramo torej organizirano, zavestno in na vseh področjih družbenega življenja. V SZDL pozdravljamo vsak, tudi majhen, korak v tej smeri. Pozdravljamo tovrstne akcije v televizijski hiši, v časopisih, v turistični propagandi, v JLA in partizanskih enotah, pri imenih ulic, povsod, kjer se je treba upreti primitivizmu, samovolji in kaosu.

Ob koncu bi vas opozoril še na našo odgovornost za razvoj italijanskega in madžarskega jezika v SRS. Manjšine so namreč vedno izpostavljene nevarnosti, da njihov jezik zaradi arhaičnosti izgublja vrednote in ne more slediti razvoju matičnega naroda.

Kar pa se tiče pripadnikov drugih jugoslovanskih narodov ali pa Slovencev, ki živijo in delajo v zvezi in v drugih republikah, bomo morali zanje organizirati posebne tečaje in šole za slovenščino in druge jezike.

Zelimo, da bi naše posvetovanje uspelo in da bi portoroški sklepi o slovenščini v javnosti razširili in poglobili dosedanjo družbeno akcijo ter tako pomagali dvigati kulturno in politično osvečenost samoupravno organiziranega slovenskega naroda.

— "Na sedanji ravni naše politične, samoupravne, znanstvene, gospodarske in kulturne razvitosti postaja zaostanek jezikovne kulture preč in žgoč problem, trdili bi lahko, zavora v celotnem družbenem razvoju," je v pozdravnem govoru na republiškem posvetovanju "Slovenščina v javnosti" dejal predsednik RK SZDL Mitja Ribičič.

"Ze zdavnaj ne gre več samo za govorniško besedo, za moč, za prepričljivost in sugestivni vpliv govorov z odra — gre za vsakodnevno samoupravno izražanje, urejanje medsebojnih razmerij, za politično kulturo in razvoj slovenščine kot družbenega dejavnika. To je seveda mnogo več in širše, kot v ustavi zapisana pravica do jezika in govora," je Ribičič podčrtal odgovornost za jezik mnogih dejavnikov, od SZDL do ZK.

— Po razpravi, v kateri je sodelovalo v dveh dneh skoraj 40 govornikov, se je tu popoldne končalo posvetovanje "Slovenščina v javnosti". Najpomembnejši rezultat tega srečanja slavistov in drugih kulturnikov je najbrž sprejeti dogovor, izražajoč se v sklepih ter predlogih, ki naj bi jih začeli urtničevati povsod na Slovenskem, ter tako močnejše spodbuditi rast jezikovne kulture v pisavi in govoru.

Obširno gradivo stališč, sklepov in predlogov tega posveta vseslovenskega značaja izhaja iz prepričanja, da jezik pomembno soustvarja družbeno razmerja in da zato družba zasvoji vsestranski razvoj in svojo slovensko državnost potrebuje ustrezno jezikovno politiko kot sestavni del kulturne politike. Doslej ni bilo čutiti zadostne skrbi za smotno jezikovno politiko, so ugotovili udeleženci posveta in kot enega najkonkretnjših instrumentov za izboljšanje odnosa do materinščine predlagajo, da bi se posvetovanje spremenilo v stalno sek-

"Čeprav je zgodovina slovenskega jezika in njegovega razvoja na slovenski zemlji stara in dolga, kot je staro in dolgo življenje, trpljenje in boj slovenskega ljudstva za svoj obstanek, od naselitve do danes, bi pred partizansko zmago podobno posvetovanje bila lahko samo utopična in neizvedljiva zamisel posameznih najbolj naprednih duhov — Prešerna, Levstika, Cankarja, Kardelja. Šele v vseljuskem, narodnoosvobodilnem boju je slovenska beseda, bodisi v geslu ali citatu, bodisi v navdušujočem govoru ali puntarski pesmi postala združujoče in učinkovito orožje Osvobodilne fronte slovenskega naroda, majhnega naroda, ki je bil sredi s fašizmom preplavljene Evrope obsojen na smrt", je dejal na potoroškem posvetovanju predsednik RK SZDL Mitja Ribičič.

'NAŠA DRUŽINA ŽIVI ALPINISTIČNO'

"VSE, KAR IMAM, SEM DALA NA MOUNT EVEREST," JE REKLA MATI BRATOV ŠTREMFLJ — "ZAUPAM V MOŽEVE SPOSOBNOSTI," PRAVI MOJCA ZAPLOTNIK — VESLJE KRANJA.

KRANJ, 14. maja — Ko se je včeraj odpravljala v perujske Ande mlada študentska 13-članska alpinistična odprava kranjskega planinskega društva, ki namerava ob 80-letnici planinskega društva Kranj osvojiti šesttisočak Alpamayo, so Kranjčani izvedeli veselo novico, da je "njihova" naveza kot prva jugoslovanska zavzela Mount Everest. "V zgodovini Kranja in Gorenjske bo 13. maj še posebej zapisan z velikimi črkami, kajti tukaj ljudem pomenijo gore poseben simbol," je poudaril predsednik Planinskega društva Kranj Franci Ekar.

Tako Štremfljeva kakor Zaplotnikova družina sta nestrpno pričakovali sleherni novico o naši alpinistični odpravi že od prvega dne, ko so se pogumni fantje odpravili na pot z brniškega letališča. "Dva sinova imam. To sta Andrej in Marko in vedno, kadar gresta v hribe, sem zanju v skrbeh. Vse, kar sem imela, sem dala na streho sveta," nam je s solznimi očmi povedala svoje občutke Pavla Štremflj, mati Andreja in Marka Štremflja, ki je zaposlena kot serviserka v kranjski konfekciji Triglav.

Pravi, da ponoči od sobote na nedeljo ni niti za trenutek zatisnila oči. V nedeljo si ni upala poslušati radia, da je ne bi neugodno presenetila kakšna novica. "Z mozem sva včeraj bila na njegovem rojstnem domu v Davči. Šla sva tja, da si pomiriva živce" nadaljuje pripoved Pavla Štremflj. Vest o uspehu kranjske naveze pa je zvedela od Andrejevega dekleta Marije Perčič, ki je skupaj s sestro Barbaro včeraj kot prva ženska naveza odpotovala s kranjskimi planinci v Ande. "Ko bosta fanta stopila čez prag doma-

če hiše, šele takrat bom docela prepričana, da je vse v redu."

Zaplotnikova družina je bila danes razporejena na dveh krajih v Kranju. Mojca Zaplotnik je opravljala dopoldanski "šiht" v tovarniški ambulanti, njeni in Neječevi trije sinovi so bili v otroškem vrtcu "dr. Tuga Vidmarja" v Kranju. "Moj očka je bil včeraj na najvišji gori sveta," je brez zadrege povedal 6-letni Luka med otroško igro v vrtcu, kjer sta tudi njegova brata 7-letni Nejc in 3-letni Jaka.

PETER POTOČNIK

V SLOVENIJI 17.000
RIBIČEV

DOBJE PRI POLJANAH — Pri Košancu, kot se po domače imenuje hiša v tej vasi v škofjeloški občini, se je pred 138. leti rodil starosta slovenskega sladkovodnega ribištva, svetovno znani ribiški strokovnjak in talentira nslikar, prof. Ivan Franke. 19. maja so na njegovi rojstni hiši odkrili spominsko ploščo.

Profesor Franke je bil pobudnik in pionir umetnega razpoda postrvi, pobudnik ustanovitve prvega slovenskega ribiškega društva, soustvarjalec in mentor prvega "ribiškega zakona na Kranjskem", itd.

PREŠERNOVA ROJSTNA
HIŠA OBNOVLJENA

— "Vsa lepota naše človeške zavesti, duh našega narodnega žitja in bitja, izhajajo iz Prešerna in se še zmeraj tudi vračajo k njemu," je povzel podpredsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) prof. dr. Bratko Kreft kot slavnostni govornik na slovesnosti 20. maja na Prešernovini v Vrbi, kjer so se spomnili 21. maja 1939, ko je pesnikova rojstna hiša postala narodova last in slovenski prvi zavarovani kulturni spomenik. Za jubilej so hišo obnovili in prebelili.

Ves teden pred praznikom so se od Vrbe do Jesenic vrstile kulturne prireditve. Slovesnosti se je udeležila tudi delegacija kitajskih pisateljev. Njen vodja Yeh Chun-chan je prebral kitajski prevod kitice iz Zdravljice.

cijo RK SZDL, sekcijo, ki bi skozi vse leto obravnavala družbeno jezikovna vprašanja, tudi dejavnost za višjo jezikovno kulturo družbenih organizacij in skupnosti, ukvarjala pa se tudi s posameznimi vprašanji jezikovne politike in prakse. Po večjih delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih naj bi namreč zaživele posebni jezikovni odbori, ki bi na svojem območju bili kos aktualnim jezikovnim vprašanjem, seveda kos ob pomoči slavistov. Več pozornosti, nad katero bi v celoti imela nadzor omenjena sekcija, pa naj bi posvečali tudi po solah in drugih ustanovah, saj samo iz temeljev izhajajoča jezikovna zavest obeta boljši odnos do materinščine, celo več: udeleženci posveta menijo, da je od ustrežnejšega odnosa do slovenščine odvisna tudi rast ravnih jezikovne kulture obeh narodnosti SRS, pa tudi reševanje jezikovnih vprašanj pripadnikov drugih, jugoslovanskih narodov, ki živijo v Sloveniji.

DAR TRIGLAVU JAKI — JOŽE HORVAT

Jože Horvat je že petič zapored razstavljal svoja olja in grafike v Koelnu. Ob tej priložnosti je tamkajšna galerija izdala katalog, v katerem je zapisano, da je Jaki doslej ustvaril že več kakor 6000 slik in 150 grafik. Ta neusahljiva in brezmejno plodna slikarska osebnost je zadnjih deset let prisotna v vsej Evropi in v ZDA.

Jože Horvat — Jaki, se je rodil meseca marca 1930 v Murški Soboti. Danes živi in dela v Nazarjih v Savinjski dolini, kjer ima tudi lastno galerijo. Prvo samostojno razstavo je imel leta 1956 v Lendavi potem pa še celo vrsto uspešnih razstav doma in v tujini. Znan je predvsem v Franciji, Švici, ostalih državah Evrope in v Ameriki; največji uspeh pa je vsekakor dosegel v Zahodni Nemčiji. Za svoje plodno delo je dobil že več domačih in tujih priznanj. Mnogi mu sicer očitajo "skomercializirano", vendar je dejstvo, da je Jaki danes eden najuspešnejših in najplodovitejših, ne le slovenskih, temveč tudi jugoslovanskih likovnih ustvarjalcev.

Pred dnevi je predsednik Triglava g. Kroppe prejel od vicekonzula g. Boža Ceraja pet Horvatomih del z naslednjim spremnim pismom:

"V imenu Jožeta Horvata — Jakija, priznanega sodobnega slovenskega likovnega ustvarjalca, vam izročam ob osmi obletnici vašega društva kot darilo pet njegovih del grafik.

Istočasno vam prenašam njegove pozdrave in želje, da bi vaše društvo uspešno delovalo tudi v bodoče in še naprej gojilo slovensko besedo, pesem in običaje."

To bo prva umetnina slovenskega umetnika, ki bo visela v novem triglavskem domu!

NAJSTAREJŠI "SLOVENSKI" TRIGLAVČAN

19. junija 1979 bo dopolnil 76 let življenja g. Alojz Schiffler, najstarejši slovenski član Triglava v Sydneyu. Triglav ima še enega člana, ki je starejši od Lojzeta g. J. Bakerja, ki pa ni slovenskega rodu.

"Lojze", kot mu rečemo vsi, ki ga poznamo, je reden obiskovalec triglavskih prostorov. Da nam ob deževnih dneh ni dolgčas, nas zabava s svojo "SLAKOVO" harmoniko. Harmoniko je kupil od Lojzeta Slaka, ko je bil na obisku v Avstraliji Slavkov ansambel. Lojze pravi, da ne zna igrati kot Slak, rad pa ima harmoniko vsaj tako, če ne še bolj.

Lojzetu želimo še mnogo srečnih in veselih let življenja, predvsem pa, da bi čimprej dočakal, da bi s svojo "Slakovo" harmoniko zaigral pri otvoritvi Triglavskega doma.

S TRIGLAVA

Predsednik Triglava g. Peter Kroppe in arhitekt L. Bower med podpisom pogodbe za delo pri novem domu.

NAJBOLJŠI BALINAR

Pri nedavnem tekmovanju za prvenstvo triglavskega balinanja posameznikov je pokazal, da je letošnji najboljši igralec g. M. Lipold, ki je pri tekmovanju zaslužen zasedel prvo mesto. Njemu je sledil g. A. Moge, tretje mesto je zasedel g. R. Kraševič, četrto pa g. K. Samsa. Tekmovanje, ki se ga je udeležila skoro polovica članstva balinarske sekcije je trajalo kar štirinajst dni in je bilo zaključeno v nedeljo 27. maja. Tekmovalci so bili disciplinirani in so tekme potekale res v športnem duhu. Posebno presenečenje so naredile tekmovalcem gospe Ivica Kroppe, Hedviga Samsa in Irena Širec, ki so igralcem ob obeh dnevih tekmovanja pripravile dobro in obilno kosilo. Igralci se jim za njihovo požrtvovalnost najlepše zahvaljujejo.

ZA SKUPNOST

Navdušen balinar, član športne sekcije Triglava in odbornik kluba g. Adrijan Mršnik, je na presenečenje vsem izdelal lično stensko omaro s steklenimi okni, v katero je zložil priborjene športne trofeje triglavskih balinarjev. Omara je lep okrasklubskim prostorom.

"ARDATH COMPETITION"

Triglavske balinarke so letos prvič nastopale pri medklubskem tekmovanju, ki je bilo 29. aprila v FOGOLAR klubu v Lansvale. Naše igralke so bile uspešne in sta se dve ekipi uvrstili celo v četrtfinale.

Tekmovalce so: Marija Fabjančič, Kristina Kukovec, Ivica Kroppe, Nežika Tašner, Marija Bratovič, Marija Vrh, Dora Hrvatin in Ema Žužek.

DVE MARIJI NAJBOLJŠI

Pri tekmovanju balinark za materinski pokal Triglava sta zmagali MARIJA BRATOVIČ in MARIJA FABJANČIČ.

Na proslavi materinskega dne sta jima njuni hčerki izročili lično pokala.

NAŠ MATERINSKI DAN

Da so naše materinske proslave lepe in domače, nam ni treba posebej povdarjati in tudi letošnja ni bila izjema.

Učiteljice pod vodstvom gospe Marize Ličan so nas tudi tokrat s svojimi šolarji prijetno presentile. Veseli smo bili, da smo mogli prvič na odru videti tudi Eriko Pelcar in Sonjo Lipold, ki tako zvesto poučujeta v naši triglavski šoli.

Sporod otroškega dela proslave je bil zelo pester. Otroci so bili dobro pripravljene in so za svoja izvajanja želi bogat aplavz. Nastopali so: MOJCA PELCAR, VESNA in KAREL LUKEŽIČ, VENESA FABJANČIČ, TANJA SAMSA, ADRIJAN MRŠNIK, JASNA LIPOLD, MAR-

STANE SE JE VRNIL

Po več kot enoletni odsotnosti se je vrnil med nas pri vseh priljubljeni, prvi dosmrtni član našega kluba, Stane Petkovšek, ki smo ga kot posamezniki in kot organizacija, težko pogrešali.

Takoj ob vrnitvi se je, nam v olajšanje, oprijel organizacijskega dela s tem, da je ponovno prevzel mesto v odboru in važno mesto klubskega tajnika.

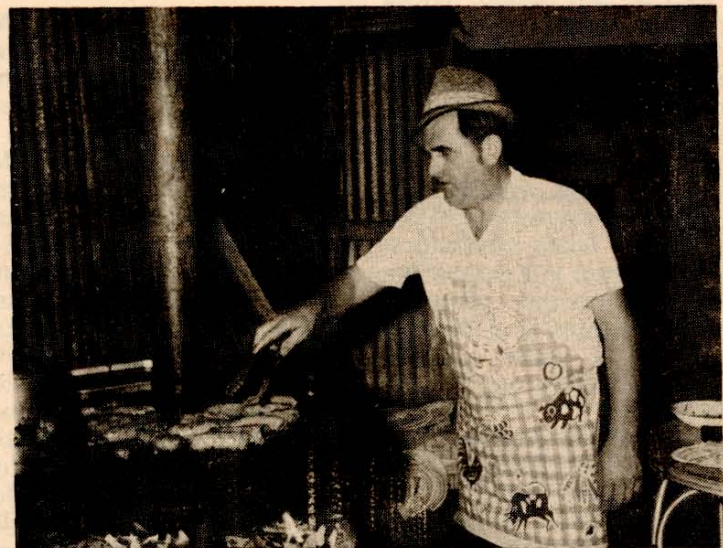
Stanetu kličemo veselo dobrodošlico z željo, da bi v delu za našo skupnost našel toliko zadovoljenja in uspeha, kot ga je imel pred svojim začasnim odhodom v Melbourne.

KO KROPE, TEJA LIPOLD, NIVES BRATOVIČ, NATAŠA HRIBAR, DANICA ŠAJN in JULIJANA VRH. Nastopil je tudi otroški pevski zbor pod vodstvom učiteljice Erike Pelcar.

Prijetno presenečenje nam je pripravil novi duet, ki sta ga sestavljali Danica Šajn in Julijana Vrh. Upamo, da ju bomo zopet kmalu slišali.

Izredno veselje materam, in tudi ostalim številnim udeležencem materinske proslave pa je pripravil moški pevski zbor TRIGLAV pod vodstvom pevovodje g. Bora Šedelbauerja. Zelo smo hvaležni pevovodji za povabilo k skupnemu petju — počutili smo se res kot enota in pa predvsem, kot bi bili doma v Sloveniji. "Žabe", ki nam jih je zbor na našo željo le navrgel, pa so nas spravile v res pravo veselično razpoloženje.

Hvala vsem, ki ste nam pripravili tako lepo popoldne.

Misel na pokojnega Štefana Žekša je na Triglavu vedno trdna, četudi žalostna.

V ŠKOFJO LOKO

Tradicionalno srečanje izseljencev, ki je vsako leto 4. julija v starodavni Škofji Loki, bo tudi letos privabilo na tisoče zamejskih Slovencev in rojakov iz vsega sveta. Zastopana bo tudi Avstralija in to z morda do sedaj največjim številom. Pocenitev letalske vožnje je namreč izzabila iz pete celeni veliko več ljudi, kot druga leta.

TUDI TRIGLAV

Naša triglavska skupnost bo

imela tudi svojega zastopnika na tem pomembnem in znamenitem srečanju. Domovini in zbranim Slovincem iz vsega sveta bo predal naše bratske pozdrave predsednik kluba TRIGLAV g. Peter Kroppe, ki se bo 19. t.m. s svojo družino odpeljal na obisk v domovino. Njemu ob strani bo stal znani aktivist kluba, g. Lojze Moge, ki se bo pridružil Kroppejevim.

Triglav jim želi srečno potovanje in veselo snidenje z domačimi, še bolj pa čim hitrejšo vrnitev med nas.

ETNIČNA TELEVIZIJA

V nedeljo 27. maja smo na etnični televiziji v Sydneyu in Melbourne prvič slišali slovensko besedo, ko smo gledali odlomek televizijske nadaljevanke "Bratovščina sinjega galeba".

Izbira filma, oziroma odlomek, ki je bil predstavljen kot celota (in to le v angleščini), je med našimi rojaki vzbudila precej nevolje in številne proteste.

"Kdo je za polomijo (če je bila) odgovoren?", se sprašujejo rojaki? Izmed Slovencev nihče, ali pa vsi. Oba odgovora sta resnična. Slovenci pri izbiri televizijske snovi za etnične sporede kot Slovenci nismo zastopani (vsaj ne uradno), kot tudi ne druge jezikovne skupnosti. Sicer pa je zadeva šele v povojih in ni treba obupavati. Special Broadcasting Service bo gotovo poskrbel, da bomo tudi mi imeli svoj pripadajoči delež. Da pa bodo sporede dobri in pravilno predstavljeni, je na nasih gledalcih. Med nedeljskimi sporede etnične televizije (od 8h do 11h dopoldne) ste vabljeni, da telefonsko sporočite svoje mnenje, pritožbe, pohvale in nasvete na številko 211 1111 — govorite lahko v kateremkoli jeziku. Torej ne spite! Ko se vam bo zdelo kaj narobe, telefonirajte!

KARANTANIJA ŠE ŽIVI

Čeravno bi bilo mnogim v veliko veselje, da bi naše društvo zaspalo, jim tega veselja žal nismo privoščiti in tudi ne moremo, ker je med nami vedno več odločnosti, da so cilji in nameni našega združenja pošteno in slovenskemu življu v Canberri in okolici potrebni.

Tudi naše radijske oddaje, ki jih imamo vsak drugi četrtek ob 7h zvečer na postaji 2XX so priljubljene, kar dokazuje, da skrbimo tudi javno za kulturno delo in ne samo za veselice, in plese, kot nam to radi očitajo. Seveda se tudi zabavamo in to radi! In kdo se ne bi? Kaj je lepšega in prijetnejšega, kot družba starih znancev na slovenski prireditvi. Tudi to krepki slovensko srce in slovensko zavest.

Naša prihodnja večja prireditve s plesom bo v soboto 30. junija. Imeli jo bomo v grški pravoslavni dvorani v KINGSTON. Igral bo dobro poznani plesni orkester "John Sirola and his Premiers." Vsi, ki imate radi dobro voljo in živahen ples — DOBRODOSLI!

Pri Karantaniji imamo tudi nov odbor. Sestavljajo ga: Predsednik: Bert Pribac, P. predsednik Albin Grmek, Tajnik: Lado Skrbinšek, Blagajnik: Frank Sečko, In odborniki: Ciril Setničar, Silvo Rusnik in Štefan Sečko.

Kot pri drugih slovenskih organizacijah, je tudi pri nas kot posebne vrste razvedrilo pomembno balinanje. Ko se malo uredimo in dobimo stalno mesto za treniranje, se bomo enkrat pomerili tudi s Triglavom in balinarji drugih slovenskih klubov in društev.

Vsem bralcem "Triglava" pošiljamo lepe pozdrave. Če boste 30. junija slučajno na obisku v Canberri, pa pridite še vi na naš ples. Gotovo vam ne bo žal. Počutili se boste doma kot v svojem klubu.

mladi triglav- št. 6.

MED POČITNICAMI NA AYERS ROCK

V drugem delu majskih šolskih počitnic, ali točneje, na petek drugega prostega tedna, smo se ob enih zjutraj, ko je bila še trda tema, vsedli v avto in se odpeljali z domačega dvorišča proti neznanim planjavam Avstralije. Prvi kraj, kjer smo ustavili, je bil Dubbo. Naslednji dan smo potovali, oziroma se vozili od jutra do večera. Zvečer smo si poiskali prenočišče v nekem osamljenem motelu, ki pa mi ni bil všeč. Vse v njem, vključno predali v omarah, se mi je zdelo staro več kot sto let. Edino kar mi je bilo pri motelu všeč, je bila restavracija, v katero pa otroci nismo smeli brez spremstva staršev (\$200 dolarjev kazni, če bi se to zgodilo). Hrana pa ni bila preveč okusna in voda se mi je zdelo kot surova jajca.

Ker je avto veliko trpel med vožnjo, se je pokvaril radiator in oče je imel veliko sitnosti, predno ga je popravil. Toda to nas ni odvrnilo od nadaljnjega potovanja. V motelu smo poravnali račun in nadaljevali s svojo vožnjo. Na eni izmed neurejenih cest, smo srečali tovornjak. Izpod njegovih koles nam je priletel kamen v šipo in zopet smo morali popravljati. Pobrli smo le tisoče koščkov stekla, kolikor se je pač dalo, in odpeljali naprej do prve popravilnice avtomobilov, kjer smo dobili novo steklo. In zopet je zabrnal motor... nadaljevali smo pot v temno noč. Pred avto je skočil kengoruj, ki ga vsled teme oče ni videl in nam poškodoval avto. In zopet smo popravljali.

Končno smo le prišli do Mt. Isa, ki je prijazen kraj in posebno ponoči zaradi številnih luči zelo zanimiv. V Mt. Isa nismo ostali dolgo. Mudilo se nam je dalje. Kake pol ure vožnje iz Mt. Isa smo zgedali veliko gnezdo mravel. Ustavili smo se in malo pogreblji po njem. Še nikoli v življenju nisem videla toliko mravelj na enem kupu. Vozili smo še nekaj časa, nato pa se na kraju, kjer ni bilo nobenega drevesa, utaborili. Otroci smo spali v avtomobilu, odrasli pa v šotoru. Noč je bila zelo mrzla. K sreči sem imela tri odeje in sem tako v toplem hitro zaspala. Naslednje jutro smo vstali že ob 4h. Najprej smo imeli zajtrk, nato smo podrli šotor, zložili vse v in na avto, in ponovno odpotovali. Naslednjo noč smo prenočili v motelu v Alice Springs. Ta motel mi je bil zelo všeč; zdelo se mi je, kot da sem doma.

V Alice Springs smo videli veliko domorodcev — aborigines. Enega smo videli, kako je plesal neke vrste bojni ples, ko so mu drugi dajali takt s ploskanjem in kričanjem. Ogledali smo si več zanimivosti tega mesta, nakupili spominčke in se za kratek čas ustavili v prijaznem parku. Seveda smo se ob vsaki zanimivosti tudi fotografirali. Starši so tudi obiskali R.S.L. Club. Otroci smo morali ostati zunaj. Kmalu so se

malo razočarani vrnili. Mislili so, da bodo poskusili srečo na "poker masinah", pa jih v Alice Springs ni.

Ponovno smo se odpravili na pot. Vozili smo se, dokler je šlo: to se pravi, vso noč, dokler se nismo ob 5h zjutraj znašli pred slavno Ayers Bock.

Pogled na to ogromno skalo je bil čudovit in nepopisen. Odločili smo se, da gremo na vrh. Bilo je prijetno, četudi smo za plezanje porabili polne tri ure. Vspenjanje je bilo precej nevarno. Veter je bil tako močan, da sem mislila, da me bo odpihnilo v dolino.

Ko smo se vrnili v vznožje velike skale, smo v bližini nje obiskali družino domacinov, ki je več ali manj živela pod milim nebom. Oče je vprašal, če prodajajo boomerange. Rekli so mu da ne, smel pa jih je fotografirati po tem, ko jim je plačal dva dolarja.

Videli smo vse, kar smo hoteli, zato smo jo obrnili proti domu. Spotoma smo še obiskali nekaj opalskih jam, vendar nismo imeli ravno največje sreče. Z opali, ki smo jih našli, ne bomo postali milijonarji.

Na poti domov nam je neprijazen žebelj predril avtomobilsko gumo, kar nas ni ravno preveč raveslilo. Toda, če greš na tako potovanje, se moraš tudi s tem sprijazniti. Saj se guma predre tudi na mestni ulici, pa se ne bi na cestah, po katerih smo vozili mi. Prespali smo še eno noč na prostem, nato eno v motelu, kjer smo imeli za zajtrk le "Corn flakes" in že smo prihaja-

li bliže domu.

Ob enih zjutraj smo zaslišali lajanje našega psa. Bil je vesel, da smo se vrnili. Vesela sem bila tudi jaz, ker sem lahko legla v svojo posteljo.

Noč v njej je bila zelo kratka. Zjutraj sem morala zopet v šlo. *Petrca Tašner, učenka Triglavške dop. šole.*

RAVENSKI IGRALCI
NA DUNAJU

— Gledališka skupina kulturnega društva Prežihov Voranc z Raven je zelo uspešno nastopila v klubu koroških študentov na Dunaju. Ravenski amaterski igralci so se to pot predstavili s Šipek — Prežihovo dramo "Judenburg", prirejeno po romanu "Doberdob".

UPOKOJENCI PRESKUSILI
PEVSKA GRLA

— V Celju je bilo peto srečanje pevskih zborov drutev upokojencev Slovenije. Na srečanju je nastopilo 37 pevskih zborov s 933 pevci.

Srečanje pevskih zborov je pokazalo velik napredek v množičnosti in kvaliteti zborovskega petja v slovenskih društvenih upokojencev.

SREČANJE LOVSKIH
ZBOROV

Tudi med slovenskimi lovci se vse bolj uveljavlja zborovsko petje. Z njim lovci bogatijo življenje in delo svoje organizacije, prispevajo pa tudi k širjenju zborovskega petja. To je pokazalo tudi srečanje dvanajstih lovskih pevskih zborov, med njimi tudi iz Železne Kaple in Doberdoba, ki ga je v Vipavi pripravil tamkajšnji lovski pevski zbor "Zlatorog".

TRIGLAV COMMUNITY CENTRE — SYDNEY

Razpis načetaja za

CANKARJEVE LITERARNE NAGRADE 1979

Osrednja misel letošnjega literarnega natečaja IVANA CANKARJA je — *OTROK*, njegovo življenje in njegovo pomen. Nagrade bodo podeljene za:

- Literarno delo (največ dve tipkani strani);
- Likovno ustvaritev (slika, grafika, plastika);
- Fotografsko delo (fotografija, diapozitiv).

Vsa dela morajo biti iz otroškega življenja. K tekmovanju ste vabljeni vsi, brez ozira na starost ali izobrazbo, v prvi vrsti pa otroci, ki obiskujejo slovenske dopolnilne šole, oziroma pouk slovenščine na državnih šolah. Odbor naproša učitelje in starše, da k sodelovanju pritegnejo čimveč otrok. Literarna dela so lahko v slovenščini ali angleščini. Prednost pri ocenjevanju bodo imeli sestavki v slovenščini (slovnicih napak in uporabljanje narečja z ozirom na posebne razmere v Avstraliji ne bomo šteli v slabo — ocenjevali bomo le smiselnost sestavka.).

VSA DELA JE TREBA POSLATI NA:

CANKARJEVA LITERARNA NAGRADA 1979

P.O. Box 40.

SUMMER HILL, 2130, N.S.W.

najpozneje do 1. oktobra 1979.

Denarna vrednost nagrad bo \$200.00. Vsak tekmovalcec bo dobil tudi lično priznanje in primerno knjigo, oziroma slovensko ploščo ali kaseto.

Lani je bilo 64 tekmovalcev. Bomo to število letos povečali? Starši in učitelji — poskrbite, da bodo v mednarodnem letu otroka tudi naši otroci pokazali kaj znajo.

Za odbor T.C.C.

M. Verko, predsednica.

Sydney 10. maja 1979.

"Gotovo je prišla knjiga v hišo ob napadu na Jugoslavijo," pravi Vena Paulus, ki dela pri elektropeči v jeseniški železarni. Takratni župnik na Dovjem Franc Pečarič je bil zaveden Slovenec in v strahu pred prihodnostjo dal poskriti po vasi cerkvene knjige, pa tudi knjižnico.

Naključje je tako pripeljalo do knjige, ki zajema 38 let Aljaževga življenja. Naključje pa je hotelo tudi, da je v tej knjigi opisana zgodba starega očeta Vene Paulusa.

"ZGODOVINSKE ČERTICE"

Zapiske v knjigo, ki sicer govori o uradnem poslovanju, o življenju v dovški fari, je pričel pisati že Aljažev predhodnik Jane Ažman. Naslov jim je dal: "Zgodovinske čertice faro na Dovjem zadevajoče". Prvi podatki so iz leta 1873, po zapisih o požarih, samomorih, ubojih, povodnih, boleznih, odhodih za kruhom v Ameriko, je leta 1888, ko je v Retečah pogorelo 26 hiš, zapisal besede, ki pričajo, da Gorenjci niso bili zmeraj tako stiskaški, kot trdijo danes: "Pogorelcem so naši faranjiveliško pomagali, ker so jim dali lesa, živinske krme, semena, obleke in precej tudi v denarjih. Dobrotljivi pa so naši ljudje, to se jim mora pustiti."

Aljaž je prišel na Dovje konec avgusta 1889. Bilo je mokro leto, saj "se je utrgal objak v dolini Dovje — Trbiž". Tistega leta so se začele tudi pripravice za zidanje nove cementne tovarne v Mojstrani. "V tovarni ima delo 170-200 moških (domaćinov in tujcev), zunaj tovarne, pri kopanju krede, pa dela 100 — 130 Italijanov, ki pa zimi gredo v domovino, v okolico Vidma".

Leto 1891 je bilo za Aljaža pomembno, ker "ustanovila se je dovška bramba. V začetku so hoteli imeti nemško komando (češ kot bivši vojaki so tega vajeni), pa pregovorili smo jih, da so sprejeli slovensko komando (poveljstvo). Leto pozneje se je ustanovilo mojstranško gasilsko društvo, ki ima najnovejše gasilne stroje."

O svojem stolpu je zapisal: "Avgusta 1895 je napravil Aljaž na Triglavu železen stolp, premer m 1,25, v katerem je Panorama na steni namalana, z imeni vseh vidnih gorskih vršacev — pa tudi je v turnu zavetje zoper mrzle vetrove (večidel pod ničlo).

ALJAŽ STAVBENIK

"Napravil sem tudi Staničevo zavetišče. To je mala sobica, v živo skalo z dinamitom izstreljena in izsekana, 15 metrov pod špico Triglava na južni strani, ki naj služi turistom v varstvo pred nevihto in strelo. Bohinjci so glede sveta dovolili."

Za leto 1896 pravi: "Naredil sem tudi Triglavsko hišo in Triglavsko kapelo." Leto poprej se je odločil, "kje bo stala nova Triglavsko koča, namreč: na Kredarici."

"Zanimiva je bila stavba Triglavsko koče. Les (macesne) sem kupil v Krmi od Zaspicanov in po snegu zvelkel z vrvo in vrete-

ALJAŽEVI ZAPISKI O DOVOŠKI FARI

PRI VENI PAULUSU SO NAŠLI KNJIGO, V KATERO JE JAKOB ALJAŽ, ŽUPNIK NA DOVJEM IN V SVETU ZNAN KOT GRADITELJ STOLPA NA TRIGLAVU, PISAL FARNO KRONIKO.

— V družini Vene Paulusa na Dovjem so spoznali, da njihova stara hiša potrebuje novo pokrivalo. Ko pa so razdirali staro streho, je Brusov Branko, ki jim je pomagal, zagledal pod napušč zadevano knjigo. Takoj so si mislil, da tjakaj ni prišla po naključju. Bila je nepoškodovana, le platnice je načela vlaga. Ko so jo odprli in prelistali, so videli, da gre za cerkveno knjigo, v katero je s peresnikom pisal sam Jakob Aljaž.

nom (20-25) delavcev od višave 1.600 m na Kredarico (2.515)... Leta 1860 — 1865 je prišlo komaj 3 — 5 turistov v letu na Triglav, sedaj leta 1912 jih gre na leto 1000 — 1300."

"V Vratih pod navpično Triglavsko steno sem naredil 1. 1896 malo Aljažovo kočico. V Vratih je najlepša turistovska točka na Kranjskem... Za stavbe planinskega društva sem od 1. 1895 — 1912 delavcem in nosačem izdal čez 100.000 kron. Skrb, knjigovodstvo, računi, izbira poštenih delavcev, plačevanje, mi je veliko dela napravilo! Razen tega sem prva leta tudi načrte sam delal, pozneje pa inženirji. Društvo me je menda 1898 leta izvolilo za častnega člana. Pa ljubše mi je, kot prazna čast, če kdo k dobri stvari kaj dejansko pripomore."

TRIGLAV V SLOVENSKIH ROKAH

"Da je Triglav ostal v slovenskih rokah, je največ moja zasluga. Pridobil sem Dovško občino (prej so Nemci tukaj gospodarili!) in okrepil sem Slovensko planinsko društvo. S poštenimi Nemci (turisti) iz Berolina in Dunaja sem bil v zvezi in dopisoval. Ti so nam prijazni in gredo v naše kočice. Bližnji Nemci (in posebno ljubljanski Nemčurji) so mi pa zelo negajali, ker so bili v zvezi z uradi in mi šest tožb in pravnih napravili, pa sem vselej zmagal. Nagajali so mi pri nakupu sveta v Vratih in na Kredarici."

Opisuje pravde ter pove: "Cesto v Vrata sem zboljšal in zmeril in načrt nove ceste naredil, ki še čaka izvršitve." Po toliko letih lepe ceste v Vrata še zmeraj nimamo.

Aljaž je našel prostor in čas tudi za "izvanredne nesrečne smrti" na Dovjem. Opisuje nesreče gornikov, trčenje vlaka, njegovo sicer znano hudomušnost pa potrjuje zapis o smrti Jerneja Podrekarja, ki so ga potegnili iz Save. Bil je pijanec in žganjar, pa Aljažu po svoje všeč, da je zapisal njegove besede: "Mi smo pa iz Nakelga, pijemo ga z frakelna."

Zdaj se bojimo stekline. Za leto 1908 je Aljaž zabeležil, da je umrla Mina Zima. "V Radolci (Gorje) jo je pred pol leta stekel pes popadel."

OPTIČNI TELEGRAPH

V letu 1912 je tožil nad svojim zdravjem. "Pa noge me slabo nesejo, iz Mojstrane v klanec se moram peljati." Pisal je o svojih številnih operacijah, ko je leta 1905 z drugimi vred že mislil,

da ga bo pobralo.

Opisal je tudi svoj optični telegraf: "Izumil sem optični telegraf za turiste, katerega smo rabili med Triglavom in Dovjem leta 1896 in katerega se vsak v petih minutah nauči (če ima pred seboj Morsejev alfabet).

Veliko dovških poslopij je bilo lesenih, zato se je Aljaž bal ognja. Napisal je 15 točk v bran pred ognjem ter leta 1913 gospodarje nagovoril, da so se zavarovali "zoper ogenj za večje vsote. Sam pa kupil še s svojim denarjem štiri ročne brizgalne." Hotel je napraviti tudi "vodne hydrante", pa je ta in tudi druge načrte prekrizala vojna. Leta 1912 je še zapisal: "Pri vojaškem popisu oziroma naboru konj za slučaj vojske, so bili skoraj vsi konji (tudi napolslepi) potrjeni!"

O letih vojne Aljaž ne piše na široko. Omenja pa, da je bilo tedaj dosti boleznih. Cepili so jih proti koleri, razsajala je "škratica". Skoraj po vseh hišah je bila doma gripa. "Svetovali smo, da bolniki nekaj dni doma ostanejo, pijejo lipov in ajbišev čaj,

da se spote itd."

Za leto 1916 je bilo pomembno: "Vojaštva je bilo čez zimo 6000 — 7000. Ležali so po hišah, štalah, skednih in drvarnicah. — Škode v moralnem in gmočnem oziru je bilo veliko. Le oštirji so dobiček imeli."

ZA KONEC O IVANU BRENCETUN

Čeprav se Aljažev rokopis konča z letom 1925 (umri je dve leti kasneje), ko je na njegovo prošnjo določil minister v Beogradu, "da je Dovje za naprej šteti med letovišča," končajmo to pisanje z letom 1920.

Tedaj je Aljaž največ vrstic odmeril Ivanu Brencetu. Ta je bil gruntar in oštir, pa pravi Slovenec. Ko je leta 1915 dobil poziv, da mora oddati vola in voz za vojsko, je dejal: "Jaz sem Fronc in cesar je Fronc, vsak Fronc pa je norc." Naj cesar pošlje na fronto kar svoje vozove in živino, če se hoče vojskovati.

Branceta so aretirali in ustrelili. Višje deželno sodišče v Ljubljani pa je januarja 1920 v obnovi kazenskega postopka prvo obsodbo razveljavilo in Brenceta oprostilo obtožbe.

Pozneje so ga so slovesnem sprevedu skozi Ljubljano prepeljali na Dovje.

Jakob Aljaž je bil tudi med tistimi, ki so hoteli Brenceta rešiti. Nagovarjali so ga, naj se pokesa svojih besed, reče, da so mu ušle v jezi. Pa je Brenceta dejal: "Kar sem rekel, sem rekel." In vnuk tega Ivana Brenceta, o katerem je pred toliko leti pisal Jakob Aljaž, je prav Vena Paulus.

VLASTA FELC

OB TOVARNI JE BODOČNOST

SLADKI VRH JE UREJENA, PRIJETNA VAS — V TOVARNI JE NAŠLO DELO 1700 LJUDI — VINIČARSKA MISELNOST JE IZGINILA.

— Takoj za ovinkom, ko se ravnicca ob Muri še bolj razširi vse tja do Sladkega in Vranjega vrha se je za Sladkogorsko vlegla vas Sladki vrh. Morda bi bilo pravilneje reči tovarna ob vasi, pa bo le obratno prav, kajti brez tovarne ne bi bilo niti vasi. Danes šteje Sladki vrh 800 prebivalcev. Prve sledi bivališč v tem kraju so še iz keltskih časov. Imena, kot so Kresnica, Stara gora, Kozjak, Ovčjak, Sladki vrh pa opozarjajo na Slovane, ki so se tu naselili pred 1300 leti. Vas obliva Mura, onstran je Avstrija.

Tovarno so postavili tja leta 1937. V začetku se je za stroji, ki so bruhalo lesovino in lepenko mučilo 60 delavcev — prejšnjih viničarjev. Naši ljudje so bili to. Vodili pa so jo tujci, prvi lastnik pa je bil neki italijanski grof.

Zaradi močnega ponemčevanja v vasi ob Muri so hoteli leta 1950 tovarno preprosto ukiniti. Preveč na meji je bila. Stroje za lepenko so že odpeljali, potem so hoteli odpeljati še druge stroje. Pa so se delavci postavili po robu. "Strojev ne damo in tovarne tudi ne."

Danes je Sladkogorska sodobna tovarna, ki pa ne živi samo zase. Živi tudi za kraj v katerem je zrasla; za kraj, ki se razvija prav tako hitro ali počasi kot sama tovarna.

Prva šola na Sladkem vrhu se ponaša z letnico 18. marec 1882. Leta 1960 so ob pomoči tovar-

ne zgradili novo šolo, ki pa jo je številna mladež prerasla in osmega februarja lani so odprli novo osnovno šolo "Djemal Bijedić". Več kot 150 milijonov dinarjev je veljala in polovico je prispevala Sladkogorska. Ko so leta 1953 gradili novo tovarniško poslopje je ostalo precej gradbenega materiala, pa so z udarniškim delom krajani zgradili kinodvorano.

Sladki vrh je danes prijetna, urejena vas. Živa, tako kot tovarna, kjer je v štirih tozdih našlo delo 1700 delavcev. Lani so imeli več kot 1,1 milijarde dinarjev celotnega prihodka in 189 milijonov dinarjev čistega dohodka.

Dobršen del tega denarja so namenili za stanovanja. Več kot dvesto stanovanj v blokkih in številne zasebne hiše so rezultat skrbi za dom, pripravljajo pa se na gradnjo trideset stanovanjskih blokov.

ZALOŽNIŠKA DEJAVNOST CERKVE

V Jugoslaviji je trenutno približno 200 verskih časopisov v skupni nakladi več kot milijon izvodov — Izdajajo jih že v 35 različnih verskih skupnostih.

— V Jugoslaviji izhaja približno 200 verskih časopisov in revij v skupni nakladi več kot milijon izvodov. Založniško-publificistična dejavnost je na pomembnem mestu pri delu približno 35 verskih skupnosti, kolikor jih je v naši državi. Tri največje cerkve: katoliška, srbska pravoslavna in muslimanska, imajo svoje specializirane založniške ustanove. Z založništvom ne zadovoljujejo le informativnih potreb, temveč tudi potrebe verske vzgoje in teološkega izobraževanja (šole, semenišča, fakultete).

Katoliška cerkev tiska okoli 70 časopisov in revij, srbska pravoslavna 10 in muslimanska verska skupnost 6. Evangelistična cerkev izdaja tri časopise: v srbskohrvatskem, slovenskem in slovaškem jeziku. Reformatorska krščanska cerkev (kalvinci) ima dva, adventistična 5, baptistična tri in metodistična dve glasili. Makedonska pravoslavna cerkev, krščanska skupnost Jehovovih prič in židovska skupnost v Jugoslaviji izdajajo po en mesečnik, Kristusova binkoštna cerkev pa tri glasila.

Z urejanjem in izdajo verskega tiska ter z založniško dejavnostjo se ukvarja dober del od 20.000 članov profesionalnega verskega osebja s srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Verski časopisi izhajajo vsak teden, na štirinajst dni in enkrat ali dvakrat na mesec, vsebinsko pa izražajo najraznovrstnejše in zelo številne dejavnosti verskih skupnosti.

Namensko in tematsko so usmerjeni od uradnih listov prek informativnih časopisov za najširši versko javnost do strokovno teoloških revij in specializiranih izdaj, namenjenih otrokom, mladini, družini, misionarskemu in karitativnemu delu.

Na splošno gledano se je verska založniška dejavnost zadnja leta še povečevala, po obsegu in po pogostnosti izdaj, ne glede na to, da se naklada nekaterih časopisov zmanjšuje. Poleg časopisov in revij tiskajo tudi knjige, učbenike, koledarje, brošure, poslanice, razglednice, izdajajo gramofonske plošče s cerkveno glasbo, plakate, ob posameznih priložnostih pa snemajo tudi filme z versko vsebino.

Verski tisk in druge publikacije z religiozno vsebino so pomembna oblika dela, s katero cerkev kot institucija opravlja svojevrstno komunikacijo z verniki. Redne bralce verskih časopisov predvsem zanima popolnoma verska problematika.

Raziskave, ki so potekale v okviru odbora zvezne konference SZDL Jugoslavije za uveljavljanje vloge socialistične zveze, povezane z vprašanji vere in dejavnosti verskih skupnosti, so pokazale, da se naklada verskih časopisov ne povečuje zaradi večjega števila vernikov, temveč v neposredni zvezi a navajanjem političnih stališč v časopisih. Če se piše o političnih (neverskih)

vprašanih in če navajajo politična stališča, je naklada večja in narobe.

Analiza kaže, da politična stališča v verskih časopisih največkrat pomenijo identifikacijo verskega in nacionalnega. Včasih se zgodi, da cerkev podleže pritisku nacionalističnih sil in da se igraža kot center strnjevanja "politične opozicije".

Zato je v tisku tudi zaslediti članke, ki razpravljajo z družbo o odnosu do nacionalnega vprašanja, o vzgoji, izobraževanju, morali, kar daje takšnim časopisom

bolj informativno-politično kot versko obeležje.

Vsekakor bi omenjena analiza morala biti v ustreznem telesu SZDL Jugoslavije katerega člani so tudi predstavniki verskih skupnosti, ali kje drugje dovolj tehten povod za pogovor o obveznostih, svobodi, pa tudi o njenem zlorabljanju.

Še zlasti, ker so v naši družbi enakopravni vsi njeni občani, opredeljeni za socializem, ne glede na to, ali, so verniki ali ateisti. To pomeni, da imajo vsi enake pravice, zagotovljene po ustavi, pa tudi dolžnosti, ki jih je treba spoštovati.

POMEMBNEJŠE KULTURNE, SPORTNE IN TURISTIČNE PRIREDITVE V SLOVENIJI DO OKTOBRA LETOS.

23. do 24. 6. — Šentvid pri Stični — Tabor pevskih zborov, junij — Celje — Mednarodni mladinski pevski festival, junij — Orehovlje pri Mirnu — Praznik beluš, junij — Ljubljana — 27. mednarodni kajak-kanu slalom, junij — Črnomelj — Jurjevanje, junij — Dol pri Ljubljani — Tekmovanje na hoduljah, junij — Slovenj Gradec — Občinska revija pevskih zborov, junij — Stari trg pri Slovenj Gradcu — Letne kulturne prireditve, junij — Maribor — Motonau — evropsko prvenstvo motornih čolnov v razredu OB, junij-julij, avgust — Ljubljana — XIII. mednarodni grafični bienale (Moderna galerija)

JULIJ 1979

1.7. — Most na Soči — Noč na jezeru,
1.7. do 31.8. — Ljubljana — 27. mednarodni poletni festival,
3.7. — Ljubljana — Noč na Ljubljani,
7.7. — Lipica — Lipiška noč — zabavno-glasbena prireditev,
15. do 16.6 — Laško — Pivo — cvetje
16.7. — Ljubljana — Ohcet v Ljubljani.

Po nekaj letih bodo v Ljubljani spet pripravili prireditev, ki bo to pot nosila malce drugačen naslov "Ohcet v Ljubljani". Če se spomnimo nazaj, je nekdanja "Kmečka ohcet" propadla, na njen račun pa je bilo slišati tudi marsikatero pikro. V primerjavi s "Kmečko ohcetjo" bi tokrat prireditev, ki bo 16. julija, nosila ne le gostinsko in turistični ampak tudi etnografsko obeležje.

Vsako leto se bo predvidoma v Ljubljani predstavila ena izmed pokrajin oziroma regij Slovenije. Letos bo to Prekmurje s Prlekijo. Ljubljani bodo ta del domovine spoznali na dan "ohceti", ki bo potekala bo prekmurskih šegah in navadan, pač pa skozi vrsto prireditev in razstav, ki se bodo zvrstile v Ljubljani v tednu dni.

Kot so poudarili na prvi seji

organizacijskega odbora, bodo ohcet v novi preobleki očistili vsega, kar je marsikoga motilo na prireditvah pred leti. Celotna prireditev naj bi bila na najvišji kulturni ravni brez kakršnegakoli cirkusantstva, ki so ga nekateri očitali "Kmečki ohceti". Na ohceti se bo, kot pred leti, poročilo nekaj parov iz Slovenije ter iz drugih republik in pokrajin, poleg tega pa še iz nekaterih prijateljskih mest.

V soboto, 16. julija bo tako povorka krenila od Gospodarskega razstavišča do Magistrata in po končanih poročnih obredih spet nazaj. Na Gospodarskem razstavišču bo nato prireditev s kulturnimprogramom, ki ji bo sledilo svatovanje v vseh prostorih GR. Letos bo torej poudarek na običajih iz Prekmurja, kot svatje pa bodo sodelovali predstavniki iz vseh slovenskih regij.

28.7. — Koper — Tradicionalna Koprška noč,
konec julija — Bohinj — Kmečka ohcet,
konec julija — Rogaška Slatina — Tradicionalni rogaški ples
julij, avgust — Kostanjevica na Krki — Orgelski večeri v katedrali kostanjevikega gradu,
julij, avgust — Kostanjevica na Krki — Likovna razstava grafik in monotipij akad. slikarja Franceta Kralja (Lamutov likovni salon).

AVGUST 1979

4.8. — Bohinj — Kresna noč na Bohinjskem jezeru
4.8. — Portorož — Zlata roža Portoroža,
4. in 5.8. — Ljubno ob Savinji — Flosarski bal,
5.8. — Jeersko — Tradicionalni ovčarski bal,
7.8. — Ljubljana-Savljje — Štehvanje,
11.8. — Portorož — Portoroška noč,
12.8. — Luče — Turistično rajanje,
No 14 Triglav
12.8. — Braslovče — 17. dan hmeljarjev,
12.8. — Hotavlje-Slajka — Semanji dan pod vaško lipo, v zač. avgusta — Stari vrh nad Škofjo Loko — Dan oglarjev,
18. do 26.8. — Gornja Radgona — Kmetijsko živilski sejem — 17. mednarodni pomurski kmetijski živilski sejem,

27.8. do 2.9. — Ljubljana — VINO — 25. mednarodni vinogradniškovinarski sejem.

28.8. do 9.9. — Bled — Svetovno prvenstvo v veslanju — FIS,

31.8. in 1.9. — Ptuj — Festival narodno-zabavne glasbe, avgust — Kamnik — Dan narodne noše, avgust — Zbilje — Zbiljska noč.

SEPTEMBER 1979

2.9. — Dornberk — Praznik trgatve,
2.9. Tržič — Tradicionalna šušarska nedelja,
7. do 10.9. — Ljubljana — Vrtnarska razstava — razstava sobnih rastlin, rezanega cvetja, rastlin za javne nasade, sadja in zelenjave, orodja in strojev za vrtnarstvo, posebna razstava gob,
16.9. — Vipava — Vipavska trgatve,
16.9. — Hrvatini — Hrvatinska noč
22. do 30.9. — Maribor — Tradicionalna prireditev Vesela jesen, popevka Vesele jeseni, druga jugoslovanska razstava zdravilnih zelišč, sadjarska razstava,
23.9. — Bohinj — Kravji bal, september — Ribnica na Dolenjskem — Ribniški sejem suhe robe in lončarstva.

SLOVENSKI IMPRESIONISTI NA DUNAJU

Do sedmega julija bo v avstrijski galeriji na gradu Belvedere na Dunaju odprta razstava del slovenskih impresionistov in njihovih predhodnikov. Razstava sodi med največje predstavitve slovenske kulture v avstrijski prestolnici, pripravili pa so jo — v okviru kulturne konvencije med Avstrijo in Jugoslavijo — skupaj avstrijsko zvezno ministrstvo za znanost in razvoj, avstrijski kulturni center, direkcija dunajskega festivala, kulturna skupnost Slovenije in jugoslovanski kulturni informativni center na Dunaju.

V skoraj dveh mesecih si bodo obiskovalci avstrijske galerije, ki nudi razstavo, ogledali 58 del desetih slovenskih impresionistov, ki so prvič razstavljali na Dunaju leta 1904 in katerih delo pomeni začetek slovenske moderne. Razstavo — prvo te vrste po nekaj desetletjih — je slovesno odprla avstrijska ministrica za znanost in razvoj Herta Firnberg, ki je ob tej priložnosti, govoreč o slovenskem narodu in njegovi državi, opozorila tudi na vlogo slovenske manjšine pri razvijanju sodelovanja med Jugoslavijo in Avstrijo. Firnbergova je hkrati dejala, da ima razstava velik pomen tudi za razvoj kulture slovenske manjšine v Avstriji. V imenu gostov iz Slovenije se je za pomoč pri organiziranju razstave zahvalil France Štiglic, ki je še posebej opozoril na pomen slovenske umetnosti pri oblikovanju slovenskega naroda in njegove državnosti. Otvoritev je s kratkim koncertom zaključil trio Tartini.

GLAS

JADRANA

“DOMOVINA JE ENA NAM VSEM DODELJENA
IN ENO ŽIVLJENJE IN ENA SMRT...”

(Nadaljevanje)

GOVOR ZASTOPNIKA
KLUBA TRIGLAV

Govor je tudi zastopnik kluba Triglav iz Sydneya g. Jože Čuješ. Rekel je, da je odkrivanje spomenika Otonu Župančiču v Avstraliji velikega kulturnega in narodnostnega pomena. Očiščuje narodno zavest in krepi pripadnost k svojemu narodu ter utrjuje tovarštvo, ki je za skupno delo potrebno. Klub Triglav pa je povezal z Jadranom tako da je poudaril Cankarjev izrek “Narod si bo pisal sodbo sam” in v nadaljevanju dodal, da takrat, ko je prišel čas za to, je Župančič vodil narodu srce. Govor je zaključil v prepričanju, da se pravo slovenstvo na petem kontinentu šele pričinja, le varovati in negovati ga moramo.

Pozdravni nagovor je imela tudi zastopnica Slovenskega Društva Sydney ga. Ivanka Bulovec.

GOVOR PHILIPA MARTINA

Nato pa je govoril pesnik Philip Martin. V njegovem govoru se je čutilo spoštovanje do našega pesnika. Spoznali smo, da zelo dobro pozna Župančiča in razmere, v katerih je pesnik živel in ustvarjal ter koliko pomeni svojemu narodu kot pesnik in osebnost. Še posebno pa je poudaril Župančičevo zaskrbljenost nad izseljevanjem ter bolečino, ki jo je ob tem čutil. Zato, je rekel, razume, zakaj se je Jadran odločil, da postavi spomenik prav njemu. S tem pa Jadran tudi hoče izraziti svojo željo, da prispeva svoj delež k izgradnji močne avstralske kulture, sloneče na kulturah narodov, odkoder naseljenici prihajajo. Tej želji se on prav tako pridružuje skupaj z vsemi tistimi, ki imajo pošten in dober namen.

Po svojem govoru pa je na povabilo organizatorice prireditelje. Ivanke Škof odkril spomenik. Prva dva, ki sta se slikala pri spomeniku, sta bila pesnik Philip Martin in akademski kipar profesor Zdenko Kalin, kar je bila skrita želja Philipa Martina. Gledalci pa so ta prizor s posebnim navdušenjem pozdravili.

SPORTNE IGRE

V počastitev odkrivanja spomenika Otonu Župančiču je klub Jadran organiziral tudi športna tekmovanja, katerih so se udeležili športniki društev Planice iz Melbournu, Slovenske Zveze Ivana Cankarja iz Geelonga in Slovenskega Društva Melbourne ter Slovenskega Društva Sydney in Kluba Triglav iz Sydneya. Posebno živahno je bilo na mladinskih tekmovanjih. Mladinci in mladinke Kluba Jadran v lepih sportnih oblekah so bili tudi pri samem odkrivanju kot častna športna vrsta. Mladinci in mladinke s z vodjem sportnikov na Jadranu g. Dragotom Vlahom zaslužijo za discipliniran nastop vse priznanje.

JADRAN NA MOOMBI

Naslednji dan po odkrivanju spomenika Otonu Župančiču je bil v okviru etničnega festivala v Melbournu, poznanem kot Moomba, spreved etničnih skupin skozi mesto. Letos so se spreveda udeležili tudi mladinci Jadrana in to v skupini jugoslovanskih narodov. Z lepimi narodnimi nošami so vzbujali splošno pozornost.

KVARTET “ZVON”

Približno v istem času, ko je nastajal moški pevski zbor Jadran, so se štirje ljubitelji lepega slovenskega petja dogovorili in ustanovili vokalni kvartet. Na prvem javnem nastopu ga je predsednik Planice g. Cimerman krstil za Zvon. S svojim lepim petjem je že mnogokrat nastopal. Nastopil je tudi na Akademiji Otona Župančiča.

O SPOMENIKU NA RADIU
3EA

Vodstvo angleških oddaj na Radiu 3EA v Melbournu je povabilo g. Ivanko Škof na intervju. Da bi bila oddaja še bolj zanimiva in pestra, so povabili tudi recitatorje in šolski pevski zbor, katerega vodi g. Hugo Povh, nekdanji igralec mariborskega gledališča.

Jadranska mladina na častni straži.

V pogovoru, ki je bil v angleščini, je ga. Škof prikazala delovanje kluba in smisel odkrivanja spomenika. Podan je bil tudi kratak Župančičev življenjepis in odlomek iz Dume, zborček pa je zapel nekaj pesmic.

Ob tej priložnosti je vodstvo Radia 3EA zaprosilo Klub Jadran, da sme letos, ko praznujemo leto otroka, uporabljati posnetke zborčka tudi na drugih oddajah.

Tudi na srbski radijski uri so v počastitev odkrivanja spomenika recitali Župančičeve otroške pesmi, v ozadju pa je pel zborček.

PRVA OBISKOVALKA
SPOMENIKA

Prva poznana obiskovalka iz domovine, ki je namenoma obiskala Klub Jadran, zato da si ogleda Župančičev spomenik, je ga. Marica Drab iz Novega mesta.

Pesnik Philip Martin in kipar Zdenko Kalin med odkritjem spomenika.

AVSTRALSKI PESNIK
PHILIP MARTIN

Rodil se je v Melbournu leta 1931, kjer je preživel tudi otroška leta.* Osnovno šolo in gimnazijo (high school) je dokončal pri Jezuitih na šoli Sv. Xaverija v Melbournu. Študije je nato nadaljeval na Melbournski univerzi (Melbourne University). V času študija je bil odgovoren tudi za univerzitetni tisk (Publication Officer). Leta 1960 je dosegel imenovanje Bachelor of Arts in postal predavatelj za angleščino na isti univerzi (Tutor in english). Leta 1963 je postal predavatelj na univerzi v Canberri (Australian National University), nato pa se je naslednje leto vrnil v Melbournu in bil na Monash University najprej predavatelj kmalu na-

to pa je postal stalni profesor za angleščino (Senior Lecturer).

Philip Martin je nekaj let preživel tudi v Evropi. Leta 1967 je kot gost predaval angleščino na amsterdamski univerzi in naslednje leto avstralsko literaturo na univerzi v Benetkah. V času, ki ga je preživel v Evropi, se je pobilže seznanil s srednjeevropskimi narodi, kar je bila njegova želja že od otroštva naprej, ter navezal mnogo osebnih stikov zlasti z Romuni in Madžari. Takrat je napisal tudi nekaj pesmi, ki so posvečene življenju in ljudem v teh deželah.

Prve njegove pesmi so bile objavljene leta 1953 v univerzitetnem listu (Melbourne University Magazine), od tedaj naprej pa v vseh vodečih avstralskih literar-

S svakinjo sta se na poti v Adelaide ustavili tudi v Melbournu in si ogledali mesto ter obiskale Jadran. Pri spomeniku sta se tudi slikali, predsednik kluba g. Jaksetič pa jima je razkazal prostore in se dalj časa z njima pogovarjal.

nih revijah kot MEANJIN, QUADRANT, OVERLAND in drugih. Njegove pesmi so v glavnem lirika. V listu Australian University Press pa je izdal dve zbirki: leta 1970 je izšla zbirka “Voice Unacompanied” in leta 1970 zbirka “A Bone Flute”. Leta 1972 je v Angliji izdal tudi knjigo, v kateri obravnava Shakespearov sonete. Za to knjigo je bilo veliko zanimanje in je prejel tudi nekaj priznanj. Pesmi Philipa Martina pa so bile obravnavane in recitirane tudi na literarnih oddajah avstralskega in angleškega državnega radia ABC in BBC ter na avstralskem Community Radiu.

Philip Martin sedaj predava literaturo na Monash University v Melbournu, poleg tega pa je še predsednik melbournskega oddelka zveze pesnikov Avstralije (The Chair of Melbourne Branch of Poets' Union of Australia), pripravlja pa daljšo pesnitev o nekem romunskem skladatelju in dirigentu.

S slovensko literaturo se do odkrivanja Župančičevega spomenika še ni seznanil. Tudi z drugo jugoslovansko ne, čeprav v eni svojih pesmi (Krajputaši) v zbirki “A Bone Flute” že obravnava neke dogodke nekje v Srbiji. Odkrivanje spomenika pa mu je vzbudilo izredno zanimanje za rojstno domovino teh ljudi, ki postavljajo spomenik svojemu pesniku v deželi, kjer so se naselili. Prihodnje leto namerava zopet obiskati Evropo. In tokrat, kakor sam pravi, se bo dalj časa zadržal v Sloveniji in drugih krajih Jugoslavije ter se pobilže seznanil s kulturnimi lepotami, katere je zaslužil ob odkrivanju spomenika, saj je izjavil, da se mu ni niti sanjalo, da je neke takšna literarna lepota. Očitno je pesnik Martin eden tistih, ki vidijo v literaturi manjših narodov neko svojstveno veličino. Prav s tem pa se kaže njegov humanizem in njegovo široko gledanje na svet.

Slovinci v Avstraliji, ne samo pri Jadranu, smo na to novo poznanstvo lahko ponosni, saj se s tem pričinja še ena oblika povezave in razumevanja med dvema deželama. Ni čudno, da je odbor

Jadrana prejel mnogo čestitk prav zaradi tega. Prepričani smo lahko, da bo pesnik Philip Martin začutil isto kot mi ob besedah slovenskega pisatelja Cirila Kosmača, ko pravi:

"Da, zdi se mi, da mali narodi bolj, ali vsaj drugače kot veliki, ljubijo svojo domovino. Majhna je in zato moremo opevati njene veličine, opevamo pa zato njene kotičke, ki so polni lepote... Lepota pa je kakor resnica, njej niso potrebne debele knjige, da se nam razkrije, a tudi lepoti ne širok in brezkončen prostor, da se razbohoti in razcveti..."

NEPOZABEN DOGODEK ZA PHILIPA MARTINA

Odkrivanje spomenika Otonu Župančiču je tudi za pesnika Philipa Martina pomemben dogodek. V pismu gospej Škof med drugim pravi:

"Many thanks for sending the photo of Zdenko Kalin and the copy of TRIGLAV containing the article on Zupancic and the quotation from my letter. I shall keep these along with the happiest memories of our day at Diggers Rest. It was my first chance in a busy week to congratulate you and everyone else involved in planning the occasion, and to tell you how much Rozsi and I enjoyed being with you all.

The day seemed to both of us a very great success: a mixture of the best kind of formality with ease and warmth. I am writing to the Consul-General and to Jože Moravec. I will do what I can to encourage Monash to consider setting up the study of Slovene when funds become available.

I very much enjoyed meeting you and the other members of the Club, also Gabi Heimer, Marjan Osolnik and Prof. Kalin, all of whom I liked very much.

With warmest greetings and thanks once again for the whole day".

DELEGACIJA SLOVENSKA IZSELJENSKE MATICE NA ODKRIVANJU SPOMENIKA

Klub Jadrana je bil počaščen z obiskom delegacije Slovenske Izselsjenske Matice iz Ljubljane, v kateri so bili kulturni in družbeni javni delavci v naši rojstni domovini. Vodja delegacije je bil g. Marjan Osolnik, podpredsednik Matice in tajnik slovenske vlade za stike z inozemstvom. Ostala dva člana pa sta bila akademski kipar prof. Zdenko Kalin, ki je izdelal kip Otona Župančiča ter tudi ostala dva v Avstraliji Cankarja in Prešerna, ter ga. Gabi Heimer, sodelavka na Slovenski Izselsjenski Matici, odgovorna za kulturne stike z izseljenci. Srečni smo, da so nekaj dni preživeli med nami.

DAR ZA DOMAČE

Ko odhajate na obisk v domovino, kupite za domače razen kengorujev in drugih spominkov iz Avstralije še lično izdelan lesorez Cankarjevega spomenika, ki bo lep okrasek vaši rojstni hiši v domovini.

Lesorez lahko kupite pri blagajniku kluba ali predsednici Triglav Community Centra.

OTON ŽUPANČIČ

Today we honour the memory of the eminent Slovenian poet and dramatist Oton Župančič. I too am honoured by your invitation to unveil this monument to him, and in the presence of Professor Zdenko Kalin, the artist whose work it is. Although I am by no means Australia's foremost poet and therefore not the equal of Župančič, no Australian poet of British origin feels closer in spirit than I do to the peoples of central Europe, from the Austrian border to the Carpathians and beyond to the shores of the Black Sea, and many of my own poems are about life in that part of the world.

To most of you there is no need for me to speak of the life and work of Župančič. But let me say what I think his importance was, and still is, both in Slovenia itself and in this country. For English-speakers it is difficult to reach a full appreciation of his work. Although he translated so many European classics into Slovene, little of his own poetry is available English. But the versions I have read give some idea of what he means to the Slovenian people, both as a poet and as a national figure. And in Župančič these two roles can't be separated. It was by being a poet in a country that values its poets, and by being a particular kind of poet, that Župančič became a national figure. As he says in one poem:

*Could I but reach my image,
my own and yours, my people!*

This, I think, is the broadest and noblest aim a poet can have: the desire to fulfil both his own being and, at the same time, that of his fellow-countrymen, to be their voice as well as his own.

Župančič himself spent many years outside Slovenia before returning in 1910 to be director of the National Theatre of Ljubljana. So he knew, as you do, what it was like to be a Slovene outside Slovenia. He knew, too, as some of you have known, what it was like to live through world war and to rebuild life out of its ruins. And he was obviously a man of broad literary culture, as the list of his translations clearly shows: Charles Dickens, Oscar Wilde, Schiller, Nestroy, Moliere, Flaubert and others, and above all, eighteen plays by Shakespeare. Yet his own poems strike me as simple, direct, expressing a deep love of his native country. So there are two sides to his consciousness, a national and an international one, and both have enriched the life of his people; Australia, too, needs such figures. And since he was such a figure, I can well understand why your community should wish to erect this memorial to him. Like other migrant communities you are citizens of more than one culture: the one you brought with you from Slovenia and the one to which you have come. And I know that it is the wish of your club to help build Australia into a strong multi-cultural society. This is a wish that I share with you, along with all other Australians of good will.

And I noticed, when the two flags were run up, that both had the same three colours and the same symbol of the star.

Župančič himself has written of Slovenians like yourselves, in his poem "Meditation":

But there must be many here whose thoughts, at least, return like the swallows he speaks of in the next lines, to Slovenia. Every swallow has two homes,

and moves to and fro between them. And rightly so. As a Swedish poet said to me, 'Never deny the past!' I am delighted to be the guest of a community of people who now live in Australia, who are Australians, but who remember their origins with love and pride.

I now unveil Professor Kalin's memorial bust of the poet Oton Župančič.

Philip Martin
11 March 1979

*Into the world they go, and foreign lands may boast
of their hands' work and of their skill. ...*

*Where are you, native land? Here in the fields
beneath Triglav? Among the Karavanks?
Among the furnaces and in the mines
beyond the seas — you who know no bounds?*

*There was a time I wished you'd broaden forth,
expand and spread across the world,
but now it's plain how boundless you have grown:
like seeds you scatter into distance all you breed.*

Najvažnejša dela profesorja ZDENKA KALINA do leta 1979.

- 1) Pastirček v Tivoli
- 2) Spomenik na Urhu- Žrtvam fašizma
- 3) Del portala Skupščine F.S. R. Slovenije v Ljubljani
- 4) Spomenik Pionirja pred muzejem N.O.B. v Tivoli
- 5) Spomenik Kidriču na Prešernovi cesti v Ljubljani
- 6) Spomenik na grobišču Talcev — pokopališče v Ljubljani

- 7) Ženski akt pred Moderno galerijo v Ljubljani
- 8) Čikel otrokih iger
- 9) Simon Gregorčič v Kanadi
- 10) Luis Adamič v A.Z.D. (USA)
- 11) Kardelj še v času njegovega življenja
- 12) Ivan Cankar — "Triglav"
- 13) France Prešeren — Syd.
- 14) Oton Župančič — Melbourne
- 15) Edvard Kardelj — Kardejeva Univerza — Ljubljana.

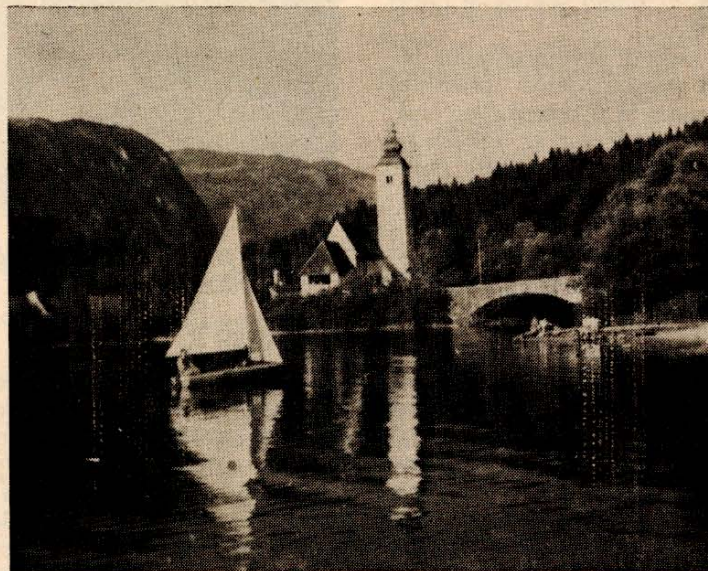
Najbolj izkušena jugoslovanska potovalna
agencija v Avstraliji je

ADRIATIC

TRADE & TOURIST CENTRE PTY. LTD.
City: Market St., telefon 29-5210

Newtown: 347 King St., telefon 516-1558

Melbourne: 177 Collins St., telefon 63-7441

Številni uradi CENTROTURISTA po vsej Jugoslaviji in drugih državah sveta vam omogočajo brezplačno pripravo in potovanje v vse dele sveta.

Za vse podrobnosti se obrnite na svojega rojaka

RATKA OLIP-a

ki vodi naš urad v Newtownu, 347 King St.,
tel.: 516-1558. Po urah 32-4806

Potovanje z nami je enostavno in varno.

Filmski režiser g. Povh je med obiskom Sydneya gostoval pri urednikih našega radia.

SLOVENCİ IN TELEVIZIJA

Veseli nas, da so med nami tudi taki, ki niso pripravljene sprejemati, temveč tudi ob sprejemanju povedati svoje mnenje. K delu za skupnost smo poklicani VSI. — Uredništvo.

Spoštovani urednik.

V nedeljo 27. maja smo Slovenci imeli priliko videti na televiziji na kanalu 2 spored S.B.S. Slovenski film "Bratovščina Sinjega Galeba", film je bil zelo lep v moji družini so se zasvetile solze v očeh. Slovenska beseda se je zelo lepo slišala in moja želja je in tudi upam, da se bo Slovenska beseda slišala na televiziji še velikokrat. Mislim, da je to želja vseh Slovencev, ki se nahajamo v Australiji.

Omenil pa bi naj tudi mojo kritiko, ker mislim, da je upravičena. Kritika glasi takole: *Sramota je*, da se mi Slovenci delamo tako kulturni, in da vedno znamo kritizirati, vendar v nedeljo 27. maja, ko je bil Slovenski film, ni bilo na televiziji nobenega Slovenca, da bi predstavil ali vsaj povedal, da bomo gledali slovenski film iz Jugoslavije. To je namreč moral povedati tujec in sicer takole:

"The next film is from Yugoslavia, and is called The Brotherhood of Sinji Galeb" Sledil je film. Kot sem že omenil, je bil zelo lep, vendar na kraju filma me je pičila v srce še ena stvar; na kraju filma je pisalo da je ta film italjanske produkcije. Vprašanje, ki bi ga rad postavil

je, Ali mi Slovenci res nimamo nobenega, ki bi nas zastopal na televiziji? Ali se Slovenci bojimo povedati, da smo Slovenci? *Ali smo res tako zabiti da si to dovolimo.*

Ne me razumeti narobe. Vsi vemo, da smo prišli iz Jugoslavije, vemo tudi to, da nas Avstralci imenujejo "Yugoslav", pa če že tako mora biti, zakaj jim nebi še povedali, da smo Jugoslaveni iz Slovenije ali pa Slovenci iz Jugoslavije, kakor koli komu paše. Lahko jim tudi povemo, da je Slovenija republika v Jugo-

slaviji. Kako bodo druge "etnic" organizacije sploh vedele, da Slovenci postojijo, če se bomo predstavili za Jugoslovane z Italjansko produkcijo. Želel bi, da bi to pismo objavili. Mislim, da v tem pismu oni nobene politike ampak samo želja, da bi se mi Slovenci enkrat zbudili in prišli v enoto in dejali in tudi v to vrjeli, *da smo Slovenci.* Mislim, da smo na radiju že to dosegli, televizija je nekaj novega, vendar skušajmo napake popraviti v začetku.

S prijateljskimi pozdravi vaš Ivan Koželj.

A R E N A

TRAVEL AGENCY AND RECORD BAR

334 PARRAMATTA ROAD, STANMORE, 2048,

Tel.: 560 5216, a.h. 560-8149

Naše usluge so:

Brezplačno urejemo Vaše dokumente: potne liste, vize, rojstne liste, carinska potrdila, polnomočja, prihod Vaših sorodnikov in prijateljev in druge podobne usluge.

Smo zastopniki vseh letalskih družb in knjižimo po Vaši izbiri! Urejujemo vse, kar je v zvezi z Vašim potovanjem v domovino ali iz domovine ali v katerokoli mesto ali deželo na svetu. Seveda najhitrejša in najkrajša potovanja v staro domovino pa je z letali Qantas in Jata!

Da bi se lažje sporazumeli v slovenskem jeziku, se obračajte na našega izkušnega strokovnjaka v potovalnih zadevah

LOJZETA KOŠOROKA

njegov naslov je:

25 GOULD AVENUE, PETERSHAM 2049

Tel.: (Sydney) 560 8149

NAJCENEJŠE CENE ZA JUGOSLAVIJO IN EVROPO

SEZONSKE CENE

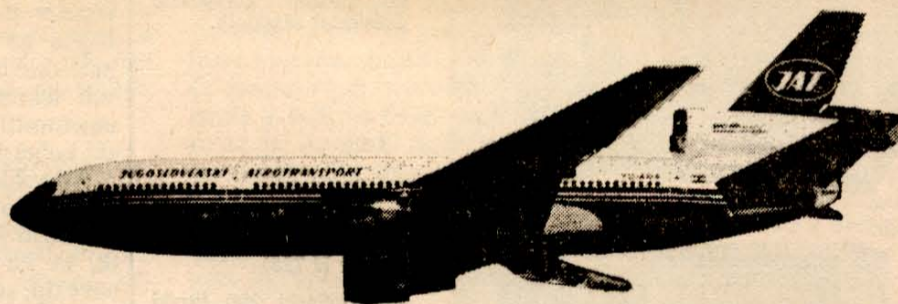
(OD 1. JUNIJA 1979)

OD 622 DOLARJEV DO 1052 DOLARJEV ZA
POVRATNO POTOVANJE
OD 465 DOLARJEV DO 615 DOLARJEV ZA
ENOSMerno POTOVANJE

ZA V NAPREJ PLAČANE IZLETNIŠKE CENE, SE MORA IZVRŠITI REZERVACIJA NAJMANJ 45 DNI PRED ODHODOM NA POTOVANJE. MOREBITNE SPREMEMBE REZERVACIJ, ALI PRI ODPOVEDI REZERVACIJ, PA SE ZADRŽIJO ODREJENI STROŠKI. PRIPOROČA SE PREDPLAČNO ZAVAROVANJE.

NA RAZPOLAGO SO VAM TUDI IZLETNIŠKE CENE ZA OBISK DO 180 DNI (MINIMALNI OBISK V JUGOSLAVIJI 21 DNI)

\$ 1153 ZA ODHODE KONEC MARCA
\$ 1237 ZA ODHODE OD APRILA DO KONEC JULIJA
\$ 671 ZA ENOSMerno POTOVANJE

PRI TEH CENAH NI NOBENIH POGOJEV

KARTE KUPLJENE PRED 23

Karte kupljene pred 23. majem 1979 za potovanje po 5. juniju 1979 ne bodo podražene.

POTUJTE Z NOVIM DC-10

PRI NAKUPU VOZOVNIC.

NAJHITREJŠE, NAJPRIJETNEJŠE
UŽIVAJTE V KONFORTU AVIONA S ŠIROKIM TRUPOM

ZA VSE INFORMACIJE SE OBRNITE

VAŠI POTOVALNI AGENCIJI

ALI

SYDNEY: 126 PHILLIP STREET SYDNEY 2000,
TEL. 221-2899, 221-2199

MELBOURNE: 124 EXHIBITION STR. MELBOURNE
3000, TEL. 63-6017, 63-6191

PERTH: 111 ST. GEORGES TERRACES 6000 PERTH
TEL 322-2932, 322-2032

Hladilniki znamke Pacific iz Velenja

Postavi še danes košček domovini v svoj dom

Ime Gorenje je postalo legenda poslovne uspešnosti in evropske dovršenosti s svojimi gospodinjskimi aparati, ki se uporabljajo širom Evrope in Amerike. V širokem izboru gospodinjskih aparatov je tudi program hladilnikov in zmrzovalnikov, ki jih Gorenje plasira na tem tržišču pod avstralsko znamko Pacific by Gorenje. Enovratni hladilniki so na razpolago v velikosti od 90 — 290 litrov. 250 litrski dvovratni hladilnik je posebnost v disignu in kvaliteti funkcije. Torej, če mislite imeti košček domovine v svojem domu nabavite Pacific by Gorenje — legenda evropske dovršenosti.

Pacific 10
(model H 102 B)

Elegantni dvovratni hladilnik/zmrzovalnik z avtomatskim odtajevanjem v hladilnem prostoru in odlikami kot so: tanke stene s poliuretansko izolacijo, pokritim prostorom za mlečne proizvode, štiriveznm zmrzovalnim prostorom s temperaturo — 24°C in drugimi vršinami, predstavlja skupaj s konkurentno ceno idealni kompaktni dvovratni hladilnik.

Pacific 11
(model H 728)

Je družinski 290 litrski hladilnik, ki mu s pritiskom na gumb avtomatično odvzamete odvišni led. Vsebuje polnoširinski zmrzovalec, oddelek za meso, poseben prostor za shranjevanje mlečnih izdelkov, obširen prostor za steklenice in še mnogo drugega. Pacific 11 je velikani med kompaktnimi hladilniki.

Hladilniki in zmrzovalniki znamke Pacific so na prodaj v vseh večjih trgovinah širom Australije z enoletno polno garancijo za hladilni sistem so vključeni v ceni.

Poglejte si še danes svoj bodoči družinski hladilnik pri . . .

PACIFIC
by gorenje

A LEGEND IN EUROPEAN EXCELLENCE

Naši hladilniki so vam na razpolago pri:
NORMAN ROSS — Sydney
WALTONS LTD. — Sydney
BURKE'S BARN — Hobart
STEWARTS WAREHOUSE — Brisbane
GODFREYS PTY. LTD. — Adelaide
PAVLIDIS DISCOUNTS — Melbourne

AUSTRALIA'S No 1
COMPACT REFRIGERATORS

TRIGLAV COMMUNITY CENTRE

vabi vsa dekleta k udeležbi

DRUGEGA DEBUTANTSKEGA BALA

ki bo v soboto 6. oktobra 1979 v Liverpool Town Hall,
LIVERPOOL

Pogoji: Dekle mora biti med 16. in 21. letom starosti in iz družine triglavskega člana.

Prijave sprejema predsednica Triglav Community Centra, MARIJA VERKO (tel. 601 — 1420) ali predsednica Triglav Youth Cluba, Anica KRANJC (tel. 621 — 2565). Pismene prijave pošljite nauredništvo Triglava:

P.O. Box 40, Summer Hill, 2130.

Rok prijav je do 1. julija 1979.

PLANINA — MT. ISA

V znanem rudarsko industrijskem mestu Queenslanda, v Mr. Isi, obstoja slovensko društvo z imenom PLANINA. Čeprav daleč od drugih slovenskih skupnosti in brez prave povezave z njimi, društvo pridno deluje in uspešno združuje tamkajšnji slovenski živel. Posebno vzorno so se naši rojaki v Mt. Isa izkazali ob potresni nesreči v Crni Gori. Za žrtve potresa so nabrali kar \$3000. Denar so preko Slovenke izseljenske matice poslali v Fond solidarnosti v Titograd.

Gonilna sila Planine so: Slavko Golobič, predsednik, g. Fatur, ki je tajnik in g. Tomažič, blagajnik.

Naslov Planine je:

P.O. Box 403

MT. ISA, 4825, QLD.

VELIK USPEH SLOVENSКИH KUHARJEV

— Mednarodna rastava HOGAKA (Hotel-Gasthaus kulinarische Ausstellung) v Karlsruhe je bila letos že deveto leto in jo uvrščajo med največje prireditve te vrste v Evropi, saj se je udeležujejo ne samo velike evropske hotelske in turistične hiše, marveč tekmujejo v kulinarčnih umetnostih tudi vrhunski evropski kuharji in slaščičarji.

Na velikem razstavnem prostoru je bilo letos "predstavljenih" približno 12 tisoč nacionalnih jedi, ki jih je pripravilo več kot sto ekip, sestavljenih seveda iz samih mojstrov kuharske in slaščičarske umetnosti.

V tej eliti evropskih kuharjev in slaščičarjev je slovenko predstavništvo — Janez Lenček in blejskega hotela "Toplice", Janez Perdan iz poda "Kanu" pri Medvodah, Martin Lužar iz hotela "Turist" v Ljubljani ter Iztok Legart iz Bernardina v Portorožu — doseglo res blesteč uspeh — prvo mesto. Slovenski mojstri so za zmago osvojili veliko zlato medaljo s te prireditve, vsak posameznik pa je dobil za pripravo svojih jedil še posebno zlato medaljo.

PORTOROŽ IN SLOVENJ GRADEC ZA EVROPSKO TURISTIČNO LETALSTVO

— V Portorožu in v Slovenj Gradcu se resno pripravljajo, da bi lahko svoji letališči odprli za javen mednarodni promet. Nad letališčem so že zdaj dovoljeni ragledni poleti, kar združimi besedami pomeni, da bi morali tuji lastniki pripeljati svoja letala do letališča po cesti.

Na letališču Portorož v Sečoveljah so v zadnjih letih podaljšali in razširili vzletno pristajalno ste-

zo tako, da je zdaj dolga 850 metrov in široka 28 metrov, imajo pa tudi še pristaniško zgradbo in hangar. V Slovenj Gradcu so zgradili 1200 m dolgo vzletno pristajalno stezo, široko 23 metrov, zgrajena pa je tudi letališka ploščad. Naprave na omenjenih letališčih so zgradili po veljavnih tehničnih predpisih, zato tudi omogočajo varno vzletanje in pristajanje manjših letal.

KONEC FINANČNEGA LETA

30. Junija ja se bo končalo finančno leto v Avstraliji — čas izpolnjevanja "Tax Returns". Kot vemo iz dnevnih listov, bo davčni urad to leto veliko bolj pazljiv pri pregledu naših davčnih papirjev, zato vam svetujemo, da se, če imate kake dvome, za nasvet obrnete na osebe, ki so za izpolnjevanje takse pooblaščen. Letos nameravajo prvič tudi točno pregledati rubriko, v kateri je treba navesti obresti, ki smo jih dobili na svoje hranilne knjižice. Bodite pri tem previdni. Davčni urad bo prejel od bančnih zavodov sezname o izplačilu obresti. Davčni urad se je v preteklosti zanimal predvsem za zneske, ki so presežali sto dolarjev, letos pa pravijo, da hočejo imeti prijavljen vsak, še tako majhen znesek.

PREDSEDNIK VLADE NA RADIU 2EA

V ponedeljek 4. junija je prostore Radia 2EA v Sydneyu obiskal predsednik vezne vlade g. M. Fraser. Po ogledu studia in razgovora s časninarjem Radia 2EA, se je podal med zbrane sodelavce etničnega radia v Sydneyu in z njimi popil čaj.

Udeleženci čajanke s predsednikom vlade so bili veseli njegove pozornosti, vendar so od obiska pričakovali malo več. Predvsem bi bili radi slišali predsednikovo mnenje o bodočnosti etničnega radia in o uvedbi še ene frekvence, ki je za število jezikov na Radiu 2EA res nujno potrebna, če ima vlada resen namen ohranjati in krepiti kulturno dediščino, ki smo jo prinesli iz neangleško govorečih dežel.

Pri sprejemu so bili tudi zastopniki slovenskih jezikovnih oddaj na Radiu 2EA.

"TRIGLAV" is published by
TRIGLAV CLUB LIMITED
Lot 19 A Bibby's Rd., St. Johns Park,
N.S.W., 2176.

This issue has been edited by:

J. ČUJEŠ, 44 Ryrie Rd.,
Clemton Park, N.S.W., 2206.

Printed by Mintis Pty. Ltd.

73 Chapel St., Lakemba, N.S.W.